

การย้ายถิ่นและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนในชนบทอีสาน¹

ดุษฎี อายุวัฒน์²

พรเพ็ญ ปานคำ³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาถึงแบบแผนการย้ายถิ่นและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนผู้ย้ายถิ่นในชนบทอีสาน และ ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนผู้ย้ายถิ่น โดยใช้ข้อมูลจากโครงการวิจัยความอยู่ดีมีสุขของประชากรในประเทศกำลังพัฒนา(Wellbeing in Developing Countries) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์(RANQ)ในประเทศไทย เฉพาะครัวเรือนย้ายถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 114 ครัวเรือน ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์ตารางไขว้ และการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก

ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนตัวอย่างที่มีสมาชิกครัวเรือนย้ายถิ่นมีถึงร้อยละ 27.1 ขณะที่ครัวเรือนส่วนใหญ่มีสมาชิกเข้าไปทำงานในเขตเมืองแบบเข้าไปเย็นกลับถึงร้อยละ 69.1 ครัวเรือนผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่มีขนาดครัวเรือน 4-6 คน ประมาณ 1 ใน 5 เป็นครัวเรือนที่ฐานะดี เป็นเจ้าของที่ดินถือครอง ร้อยละ 78.9 ในส่วนของผู้ย้ายถิ่นพบว่าเป็นชายมากกว่าหญิง อายุปัจจุบันเฉลี่ย 25.9 ปี ทำงานประจำที่มีค่าตอบแทนกว่าร้อยละ 50.0 มีเพียงร้อยละ 16.4 ที่ทำงานได้ค่าจ้างเป็นรายวัน เป็นการย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพมหานครและปริมณฑลถึงร้อยละ 32.6 และเพื่อการทำงานถึงร้อยละ 56.4 แม้ว่าจะเป็นการย้ายถิ่นภายในประเทศแต่ผู้ย้ายถิ่นกว่าร้อยละ 50.0 ก็มีญาติเป็นเครือข่ายสำคัญในการย้ายถิ่น นอกจากนี้พบว่า ครัวเรือนที่ย้ายถิ่น มีสัดส่วนที่ตอบว่าครัวเรือนของตนไม่มีความสุข คิดเป็นร้อยละ 34.2 และหากครัวเรือนย้ายถิ่นที่สมาชิกไม่ได้ส่งเงินกลับบ้านเห็นว่าครัวเรือนไม่มีความสุข ถึงร้อยละ 34.2 เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนผู้ย้ายถิ่น พบว่า เพศของสมาชิกที่ย้ายถิ่น (เพศชาย)อายุของสมาชิกครัวเรือนที่ย้ายถิ่น ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนผู้ย้ายถิ่นปานกลาง ยากจน การเป็นเจ้าของที่ดินถือครองของครัวเรือน ครัวเรือนที่สมาชิกทำอาชีพในถิ่นปลายทาง(รับจ้าง) การได้รับเงินส่งกลับจาก

¹ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย Wellbeing in Developing Countries ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง University of Bath, United Kingdom กับ Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University Thailand สนับสนุนโดย ESRC ศึกษารายละเอียดเพิ่มจาก www.weldev.org.uk และ www.wed-thailand.org

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

³ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สมาชิกที่ย้ายถิ่น และถิ่นปลายทางที่สมาชิกย้ายถิ่นไป(เขตเมือง) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความ
อยู่ดีมีสุขของครัวเรือนผู้ย้ายถิ่นในชนบทอีสาน

คำสำคัญ : การย้ายถิ่น ความอยู่ดีมีสุข